

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **B.K.**

skazanej z art. 228 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 7 lutego 2024 r.,

wniosku obrońcy skaranej

o wstrzymanie wykonania prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt VI Ka 315/23,

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach

z dnia 25 sierpnia 2022 r., sygn. akt IV K 505/20,

na podstawie art. 532 § 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł:
nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach wyrokiem z dnia 25 sierpnia 2022 r., sygn. akt IV K 505/20 uznał m.in. B.K. za winną popełnienia:

1. przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 296a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020 r., za które wymierzył jej karę 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w liczbie 80 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł (pkt 1);
2. ciągu przestępstw, za który na podstawie art. 228 § 4 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. i art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., art. 91 § 1 k.k. i art. 33 § 2 k.k. oraz art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020

r. wymierzył jej karę 7 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w liczbie 500 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł (pkt 2).

Jednocześnie na mocy art. 91 § 2 k.k. i art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020 r. połączył orzeczone wobec B.K. kary i orzekł karę łączną 7 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w liczbie 500 stawek dziennych grzywny, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł (pkt 3). Ponadto, w ww. wyroku orzeczono wobec ww. obowiązek naprawienia szkody (pkt 4), przepadek dowodów rzeczowych (pkt 5), przepadek równowartości korzyści majątkowej (pkt 6), środek karny w postaci zakazu wykonywania zawodu inżyniera budownictwa na okres 10 lat (pkt 7), a także zaliczono B.K. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności okres zatrzymania (pkt 8) oraz rozstrzygnięto o kosztach procesu (pkt 36).

Od powyższego orzeczenia apelację wywiódł m.in. prokurator oraz obrońca skazanej. Prokurator w zakresie rozstrzygnięcia odnoszącego się do B.K. podniósł zarzuty obrazy przepisów prawa materialnego, tj. art. 45 § 1 i 2 k.k., rażącej niewspółmierności kary oraz błędu w ustaleniach faktycznych polegającego na uznaniu, że zachodzą przesłanki do zwolnienia ww. z części kosztów sądowych. Z kolei obrońca B.K. podniosła zarzuty obrazy przepisów prawa materialnego (art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 296a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020 r.; art. 228 § 1 w zw. § 4 k.k. w zw. z art. 296a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020 r.; art. 45 § 1 k.k.; art. 4 k.k. w zw. z art. 46 § 1 k.k. poprzez niezastosowanie przepisu art. 46 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 1.07.2015 r.; art. 43 § 1 k.k. i art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020 r.; art. 4 k.k. wobec niezastosowania ustawy obowiązującej przed 1.07.2015 r.) oraz zarzuty obrazy przepisów postępowania (art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k.).

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt VI Ka 315/23, zmienił zaskarżony wyrok w odniesieniu do B.K. w ten sposób, że:

- złagodził ww. wymierzoną jej w pkt 2 karę pozbawienia wolności do 3 lat (pkt 1a);

- uchylił rozstrzygnięcie o karze łącznej pozbawienia wolności zawarte w pkt 3 (pkt 1b);
- uchylił rozstrzygnięcie zawarte w pkt 8 (pkt 1c);
- uchylił rozstrzygnięcia dotyczące obowiązku naprawienia szkody, zawarte m.in. w pkt 4 (pkt 1g);
- na mocy art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020 r. połączył ww. orzeczone kary pozbawienia wolności i wymierzył jej karę łączną 3 lat pozbawienia wolności (pkt 2);
- na mocy art. 63 § 1 i 5 k.k. i art. 4 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed 24.06.2020 r. zaliczył ww. na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności okres zatrzymania w sprawie (pkt 3);

W pozostałej części zaskarżony wyrok w stosunku do B.K. utrzymał w mocy (pkt 6), a także rozstrzygnął w przedmiocie kosztów procesu (pkt 7 i 8).

Kasację od wyroku sądu odwoławczego wywiodła obrońca skazanej B.K., zarzucając:

1. rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez brak jakiegokolwiek rozpoznania zarzutu dotyczącego niespełniania znamion przestępstwa z art. 296a k.k. w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji miał bezwzględny obowiązek rozpoznać indywidualnie każdy z zarzutów zawartych w apelacji, a powyższe uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku rzetelnego rozpoznania tego zarzutu sąd drugiej instancji winien wydać wyrok w postaci uniewinnienia skazanej w zakresie czynów, względnie w obliczu podniesionych zarzutów uchylić zaskarżony wyrok w całości lub w części;
2. rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez brak jakiegokolwiek rozpoznania zarzutu dotyczącego niespełniania znamion przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. i art. 229 §1 k.k. w sytuacji, gdy sąd drugiej instancji miał bezwzględny obowiązek rozpoznać indywidualnie każdy z zarzutów zawartych w apelacji, a powyższe uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku rzetelnego rozpoznania tego zarzutu,

sąd drugiej instancji winien wydać wyrok w postaci uniewinnienia skazanej w zakresie czynów, względnie w obliczu podniesionych zarzutów uchylić zaskarżony wyrok w całości lub w części, podczas gdy sąd stwierdził „brak jest podstaw do powtarzania rozważań teoretycznych, dotyczących ustawowych znamion przestępstwa z art. 228 § 1 KK i art. 229 § 1 KK, jakie przedstawiał już Sąd I instancji i stwierdzenie, że w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że podmiot, w którym była zatrudniona oskarżona przez cały czas prowadzenia przestępczej działalności, dysponował środkami publicznymi i organizował przetargi publiczne w oparciu o prawo zamówień publicznych”;

3. rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 174 k.p.k., poprzez uznanie przez sąd drugiej instancji, że „chybione jest powoływanie się przez obrońcę na art. 174 k.p.k. mający stanowić podstawę do przeprowadzenia wnioskowanych dowodów, skoro pismo spółki T. sp. z o.o. oparte zostało na informacji z dokumentów, a nie na osobowych źródłach dowodowych”, w sytuacji kiedy podstawą do przesłuchania świadków nie był przepis art. 174 k.p.k. lecz art. 167 k.p.k. w zw. z art. 433 k.p.k., a obrońca jedynie wskazywał na zakaz substytuowania zeznań świadków treścią pisma z dnia 6 czerwca 2023 r. i konieczność przesłuchania: X.Y. – wiceprezesa zarządu spółki T. sp. z o.o., X.Y.1. – wiceprezesa spółki T. sp. z o.o., na powyżej wskazane okoliczności;
4. rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 167 k.p.k. w zw. z 452 § 2 k.p.k., poprzez oddalenie wniosku dowodowego obrońcy w przedmiocie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z zeznań świadków: X.Y. – wiceprezesa zarządu spółki T. sp. z o.o., X.Y.1. – wiceprezesa spółki T. sp. z o.o., na okoliczności wskazane we wniosku i oparcie się przez sąd drugiej instancji na dokumencie prywatnym z dnia 6 czerwca 2023 r. i niewyjaśnienie sprzeczności oraz rozbieżności w zebranych materiale dowodowym, podczas gdy przeprowadzenie powyższego dowodu przyczynić się mogło do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy oraz umożliwić wszechstronną ocenę materiału dowodowego, zwłaszcza w obliczu stanowiska oskarżyciela posiłkowego i

niepoczynienia przez sąd pierwszej instancji żadnych prawidłowych ustaleń w tym zakresie, które następnie sąd drugiej instancji przyjął błędnie za swoje;

1. rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 174 k.p.k., poprzez uznanie przez sąd drugiej instancji, że „chybione jest powoływanie się przez obrońcę na art. 174 k.p.k. mający stanowić podstawę do przeprowadzenia wnioskowanych dowodów, skoro pismo spółki T. sp. z o.o. oparte zostało na informacji z dokumentów, a nie na osobowych źródłach dowodowych”, w sytuacji kiedy podstawą do przesłuchania świadków nie był przepis art. 174 k.p.k. lecz art. 167 k.p.k. w zw. z art. 433 k.p.k. a obrońca jedynie wskazywał na zakaz substytuowania zeznań świadków treścią pisma z dnia 6 czerwca 2023 r. i konieczność przesłuchania X.Y. – wiceprezesa zarządu spółki T. sp. z o.o., X.Y.1. – wiceprezesa spółki T. sp. z o.o., na okoliczności wskazane we wniosku obrońcy;
6. rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., poprzez zupełnie dowolną, przekraczającą wskazania wiedzy, doświadczenia życiowego i zasady prawidłowego rozumowania ocenę zgromadzonych dowodów, oraz oparcie zaskarżonego wyroku na ustaleniach faktycznych, które stoją w opozycji do zgromadzonych dowodów w postaci dokumentów (w tym dokumentu 6 czerwca 2023 r. dopuszczonego przez sąd drugiej instancji), zeznań świadków - pracowników spółki - oskarżyciela posiłkowego, z których jasno wynika, że oskarżona swoim zachowaniem nie wypełniała znamion przestępstwa z art. 228 § 1, art. 229 i 296a k.k., na skutek czego doszło do utrzymania w mocy wyroku skazującego pomimo istnienia szeregu okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonej, które sąd drugiej instancji zauważył;
7. rażące naruszenie przepisów postępowania karnego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 5 § 2 k.p.k., 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., poprzez zupełnie dowolną, przekraczającą wskazania wiedzy, doświadczenia życiowego i zasady prawidłowego rozumowania ocenę zgromadzonych dowodów (w tym dokumentu z dnia 6 czerwca 2023 r.), a ponadto rażące

naruszenie zasady domniemania niewinności i obowiązek udowodnienia faktów niekorzystnych dla oskarżonego ponad wszelką wątpliwość, poprzez uznanie „w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że podmiot, w którym była zatrudniona oskarżona przez cały czas prowadzenia przestępczej działalności, dysponował środkami publicznymi i organizował przetargi publiczne w oparciu o prawo zamówień publicznych”;

8. rażące naruszenie przepisów prawa karnego, mające istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 7 k.p.k. w zw. z art. 60 § 3 k.k., poprzez jego niezastosowanie i niezasadne przyjęcie, że oskarżona nie jest sprawcą współdziałającym z innymi osobami w popełnieniu przestępstwa, nie ujawniała wobec organu istotnych okoliczności, dotyczących popełnienia przestępstwa, a jej wyjaśnienia zmierzały do przekonania sądu, iż przyjęte przez nią pieniądze nie stanowiły korzyści majątkowej w rozumieniu art. 228 k.k., podczas gdy wyjaśnienia składane przez oskarżoną od 2014 r. do 2022 r. należy uznać za pełne, jasne, spójne, które jasno wskazywały, że oskarżona w ramach swojej działalności współdziałała z kilkudziesięcioma osobami (w zależności do konfiguracji czynu) oraz przedstawiła organowi szczegóły dotyczące wszystkich czynów, do których popełnienia się przyznała, wskazując na dane osób, ich miejsce pracy, umowę której miało dotyczyć wykonywane zadanie oraz otrzymaną kwotę;
9. rażące naruszenie przepisów prawa karnego, mające istotny wpływ na treść wyroku, a to art. 53 k.k. i art. 54 § 1 k.k., poprzez wymierzenie oskarżonej kary niewspółmiernie surowej w stosunku do przesłanek stypizowanych w tych przepisach, podczas gdy dotychczasowy tryb życia oskarżonej; uprzednia niekaralność i okoliczność, iż oskarżona nie narusza porządku prawnego, jej właściwości i warunki osobiste oraz stan zdrowotny, pozwalają przyjąć, iż wystarczającą karą dla zrealizowania celów zapobiegawczych i wychowawczych byłaby kara pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, wnioskowana przez obrońcę na etapie postępowania przed oboma sądami.

W świetle tak sformułowanych zarzutów autorka kasacji wniosła o:

- uniewinnienie oskarżonej B.K. od zarzucanych jej czynów, a to wobec uznania oczywistej niesłuszności skazania,
- uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 20 czerwca 2023 r. sygn. akt VI Ka 315/23 oraz uchylenie w całości wyroku sądu I instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania,
- zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz B.K. kosztów z tytułu zastępstwa procesowego w związku z postępowaniem kasacyjnym przed Sądem Najwyższym.

Kasacja zawierała także wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia.

Obrońca skazanej złożyła do sprawy także pismo procesowe opatrzone nagłówkiem „uzupełnienie wniosku w przedmiocie wstrzymania kary”. We wskazanym piśmie wskazała, że skazana ma guza w okolicy prawego kąta mostkowo-mózdzkowego oraz przewodu słuchowego, a nadto cierpi na niedosłuch ucha prawego. Z uwagi na jej osobistą sytuację u skazanej zaczęły pojawiać się myśli suicydalne, które zostały zauważone przez jej lekarza prowadzącego – psychiatrę. Pomimo stanu zdrowia fizycznego i psychicznego, B.K. sprawuje opiekę nad swoimi rodzicami, pozostającymi w podeszłym wieku, którzy również cierpią na szereg schorzeń. Wskazując na powyższe, obrońca skazanej podała, że w aktach sprawy znajduje się kompletna dokumentacja medyczna skazanej. Jak wynika z pisma B.K. leczy się także na boreliozę, a jej stan zdrowia w tym zakresie miał ulec pogorszeniu. Obrońca skazanej podała zaplanowane terminy badań oraz wizyt lekarskich skazanej. Podkreśla, że w warunkach osadzenia nie ma możliwości, ażeby skazana została objęta należyłą opieką w zakresie leczenia guza, w tym pod kątem okulistycznym, a nadto by leczono ją pod kątem boreliozy i reumatologicznie. W ocenie obrońcy sama „potencjalna możliwość” zapewnienia opieki medycznej nie może być zrównana z faktycznym jej zapewnieniem, której przesłanką jest pewność co do jej spełnienia. Obrońca wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z dokumentów na okoliczność stanu zdrowia skazanej, które załączyła do złożonego pisma procesowego.

Odpowiedzi na złożoną kasację wywiedli oskarżyciel publiczny, a także oskarżyciel posiłkowy, którzy wniesli o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy nie zasługiwał na uwzględnienie.

Wskazując w pierwszej kolejności na brzmienie art. 532 § 1 k.p.k., należy przypomnieć, że w razie wniesienia kasacji Sąd Najwyższy może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od jej rozstrzygnięcia. W treści przepisu art. 532 k.p.k. ustawodawca nie wskazał przesłanek wstrzymania wykonania zaskarżonego orzeczenia, niemniej jednak nie budzi żadnych wątpliwości, iż rozwiązanie zawarte w wyżej wymienionym przepisie winno mieć charakter wyjątkowy, albowiem stanowi ono odstępstwo od zasady natychmiastowej wykonalności wyroków (*vide* art. 9 § 3 k.k.w.). Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego zastosowanie wskazanej instytucji wymaga kumulatywnego zmaterializowania się dwóch warunków. Pierwszym z nich jest wystąpienie już *prima facie* oczywistej zasadności zarzutów podniesionych w nadzwyczajnym środku odwoławczym. Z kolei drugim będzie wykazanie przez wnioskodawcę, iż dalsze wykonywanie orzeczenia mogłoby wywołać wyjątkowo dolegliwe i nieodwracalne dla skazanego skutki (zob. m.in.: postanowienie SN z dnia 8 lutego 2022 r., II KO 111/21; postanowienie SN z dnia 18 stycznia 2022 r., III KK 495/21; postanowienie SN z dnia 10 lutego 2022 r., IV KK 664/21; postanowienie SN z dnia 18 listopada 2021 r., III KK 391/21). Wobec tego dopiero łączne spełnienie wskazanych warunków daje asumpt do rozważenia zasadności wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia.

Nie przesądzając o treści przyszłego rozstrzygnięcia, które zapadnie po merytorycznym rozpoznaniu kasacji należy zauważyć, że wstępna analiza podstaw oraz motywacji tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia dokonana w ograniczonym zakresie, bowiem tylko w zakresie niezbędnym dla rozpoznania rzeczonego wniosku o wstrzymanie wykonania orzeczenia, nie wskazuje na to, aby taka sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie. Podniesione przez wnioskodawcę argumenty nie pozwalają na uznanie ewidentnej, niejako „rzucającej się w oczy” wadliwości rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Katowicach, co potwierdzają również stanowiska prokuratora i oskarżyciela posiłkowego zawarte w odpowiedziach na kasację. Autorka tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie

wskazuje na uchybienia z art. 439 § 1 k.p.k., a podniesione zarzuty nie są na tyle oczywiste, aby na tym etapie móc jednoznacznie przesądzić o ich zasadności czy niezasadności. Kwestia ich ew. skuteczności wymaga pogłębionej analizy akt sprawy, co nastąpi na rozprawie.

Co się zaś tyczy eksponowanej sytuacji zdrowotnej i rodzinnej skazanej, to w orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie zwraca się uwagę, że tego rodzaju okoliczności nie uzasadniają zastosowania instytucji z art. 532 k.p.k. Mogą natomiast stanowić podstawę do skorzystania przez skazaną z instytucji prawa karnego wykonawczego jak odroczenie wykonania kary czy przerwa w jej wykonaniu (zob. m.in.: postanowienie SN z dnia 16 sierpnia 2023 r., IV KK 281/23; postanowienie SN z dnia 23 listopada 2023 r., V KK 501/23; postanowienie SN z dnia 22 kwietnia 2020 r., IV KK 127/20).

Podsumowując, należało stwierdzić brak podstaw do uwzględnienia wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego kasacją orzeczenia. Raz jeszcze podkreślić należy, iż przedmiotowa decyzja w żadnej mierze nie przesądza o treści przyszłego rozstrzygnięcia co do wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, która to kwestia będzie przedmiotem rozstrzygnięcia na rozprawie, po szczegółowej analizie materiałów sprawy. Rozstrzygnięcie wniosku złożonego w oparciu o przepis art. 532 § 1 k.p.k. nie stanowi swego rodzaju prejudykatu w postępowaniu kasacyjnym, dlatego też w żaden sposób nie rzutuje ono na kierunek przyszłego rozstrzygnięcia odnośnie kasacji. Nie oznacza nawet, iżby procesowo niedopuszczalne było w przyszłości uznanie zarzutów postawionych w kasacji za oczywiście zasadne (zob. postanowienie SN z dnia 11 marca 2022 r., III KO 12/22).

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

(P.B.)

[ał]

